

Aile Sağlığı Merkezinde Enfeksiyon Kontrol Önlemleri ve COVID-19

Makbule Neslişah TAN¹

GİRİŞ

Mikroorganizmalar; doğal olarak her yerde bulunabilen ve enfeksiyon hastalıklarının etkeni olan canlılardır. Kişinin kendisini ve çevresini enfeksiyon hastalıklarından korumak için geliştirilen yöntemlerin tamamına enfeksiyon kontrol önlemleri adı verilir. Aile Sağlığı Merkezi (ASM) hizmet birimlerinde uygulanan enfeksiyon kontrol önlemlerinin amacı; sağlık hizmeti sunumu sırasında, sağlık personeli, yardımcı personel ve ASM’den sağlık hizmeti alanlar arasında enfeksiyon hastalıklarının yayılmasını önlemektir (1).

Sağlık alanında yapılan çalışmalar göstermiştir ki, enfeksiyon önleme ve kontrol konusunda yapılan hizmet içi eğitimler sağlık çalışanlarının bilgi düzeyini artırarak, temel enfeksiyon kontrol önlemlerinin önemini anlamalarına yardımcı olmaktadır (2,3). ASM’yi enfeksiyondan arındırmak için tüm sağlık ve temizlik personelinin enfeksiyonu önleme işlemlerinin gerekçelerini ve etkili olduğu alanları bilmesi gerekmektedir.

Enfeksiyonun Önlenmesi ile İlgili Tanımlar

Asepsi: Vücutta enfeksiyona neden olan mikroorganizmaların ortamdaki tamamen yok edilmesi için harcanan çabanın tümüdür. Asepsinin amacı; deri, doku gibi canlı yüzeylerde ve cerrahi araçlar gibi cansız yüzeylerde mikroorganizma sayısını güvenli düzeye indirmek veya tamamen ortadan kaldırmaktır (1).

¹ Öğr. Gör. Uzm. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD., drnesli293@hotmail.com

ASM’de muayene sırasında kullanılan stetoskop, refleks çekici v.b. birden çok hastada kullanılan malzemeler; iki hasta arasında, %70 alkol solüsyonu ile veya malzemeye uygun dezenfektan ile temizlenmelidir. Tansiyon manşonları içinde %70 alkol veya yüzey dezenfektanı kullanılabilir. Poliklinik odalarında ki muayene masası örtüleri her muayeneden sonra yenilenmelidir. Ateş ölçümü temassız ateş ölçer ile yapılmalıdır. Ulaşılabilir noktalarda el antiseptiği bulunmalıdır (14).

Olası/kesin COVID-19 vakalarının; tanı ve tedavisinde sağlık personelinin KKE kullanması gerekmektedir. KKE olarak; non-steril eldiven, gözlük/siperlik, tek kullanımlık veya yıkanabilir önlük, maske (tıbbi/cerrahi maske ve N95/FFP2), bone ve gerekli durumlarda (yoğun vücut sıvı-sekresyon kontaminasyonu ihtimali v.b.) da koruyucu tulum gibi ekipmanların kullanılması önerilmektedir (16).

SONUÇ

Enfeksiyonların önlenmesi ve kontrol edilmesine yönelik yapılacak uygulamalar, birinci basamak sağlık hizmetinin temeli olan ASM’lerde sağlık hizmetlerinin sürdürülmesinde ve enfeksiyonların toplum üzerindeki etkilerini azaltmada büyük öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

1. Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi (Aile planlaması ve Üreme Sağlığı). Dördüncü basım. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü; 2005.
2. Galal YS, Labib JR, Abouelhamd WA. Impact of an infection-control program on nurses’ knowledge and attitude in pediatric intensive care units at Cairo University hospitals. J Egypt Public Health Assoc. 2014 Apr;89(1):22-8.
3. Helder OK, Brug J, Looman CW, et al. The impact of an education program on hand hygiene compliance and nosocomial infection incidence in an urban neonatal intensive care unit: an intervention study with before and after comparison. Int J Nurs Stud. 2010 Oct;47(10):1245-52.
4. T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Aile Planlaması Yöntemi Uygulama Rehberi. [Internet]. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Available from: <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/Yayin/322>
5. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Hemşirelik. Asepsi ve antisepsi teknikleri. [Internet]. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Available from: http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Asepsi%20Ve%20Antisepsi%20Teknikleri.pdf
6. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü İzleme, Değerlendirme ve İstatistik Daire Başkanlığı (2020). Mevzuat kitabı. (10/06/2021 tarihinde https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/izleme-degerlendirme-db/haberler/Mevzuat_kitabi_guncellendi/MEVZUAT_KTABI_Temizmuz_2020.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
7. Guideline for Hand Hygiene in Health-Care Settings Recommendations of the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee and the HICPAC/SHEA/APIC/IDSA Hand Hygiene Task Force. MMWR 2002; 51(RR16):1-44.
8. Esen, Ş., Ersöz, G., Gürler, B., ve ark. (2019). Antiseptikler. Renders, D. P. & Metin, D. Y. (Ed.), Dezenfeksiyon ve Sterilizasyon Rehberi içinde (s. 62). İstanbul: Metin Eskidağ
9. World Health Organization. WHO guidelines on hand hygiene in health care first global patient safety challenge clean care is safer care. Geneva; World Health Organization; 2009 [cited 2019 May

- 17]. Available from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44102/9789241597906_eng.pdf;jsessionid=55D7E677A7D37C74FC602B784D9C6FFF?sequence=1
10. Terzi B, Erdoğan H, Ertürk M, ve ark. Yoğun Bakım Ünitelerinde El Yıkama Davranışlarının İncelenmesi. *J Turk Soc Intens Care* 2020;18:6-12.
 11. Dikiş D, Şimşek S, Kepeli N, ve ark. Bir üniversite hastanesindeki sağlık personelinin el hijyeni uyum oranlarının değerlendirilmesi: Prospektif bir çalışma. *Ege Tıp Dergisi*. 2020;59(2):91-96.
 12. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Kontrol Komitesi Hastane Enfeksiyonları Kontrol Programı [Internet]. İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi. Enfeksiyon kontrol komitesi. (01.07.2021 tarihinde <https://totm.inonu.edu.tr/dosyalar/efpro.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
 13. Cihan FG. Pandemiye birinci basamak sağlık çalışanlarının güvenliği. *Klinik Tıp Aile Hekimliği*. 2020;12(2):59-61.
 14. T.C. Sağlık Bakanlığı. COVID-19 Pandemisinde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi ve Enfeksiyon Kontrol Önlemleri. Ankara: Bilimsel danışma kurulu çalışması. (09.07.2021 tarihinde <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40282/0/covid19-saglikkurumlarindacalismarehberiveenfeksiyonkontrolonlemleripdf.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
 15. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Interim infection prevention and control recommendations for healthcare personnel during the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic. [updated 2021 Feb. 23] Available from: https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/infection-control-recommendations.html#anchor_1604360738701
 16. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Optimizing personal protective equipment (PPE) supplies. [updated 2020 July 16, cited 2021 May 23]. Available from: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/ppe-strategy/index.html>